

Divendres, 20 de febrer de 2026

DESCOBERTA ARQUEOLÒGICA

Una tesi situa Llúvia en una xarxa de viles romanes dedicades a Lívia Drusila

L'anàlisi amb 3D i intel·ligència artificial d'un fragment d'una escultura localitzada al Fòrum romà replanteja l'origen del topònim de la vila cerdana i la vincula a altres poblacions de l'arc mediterrani

MIQUEL SPA
Llívia

Un estudi arqueològic pot fer girar com un mitjó les teories admeses històricament sobre l'origen del nom 'Llívia', i, alhora, poden vincular la vila cerdana amb altres de l'arc mediterrani que tenen el mateix nom.

Les últimes investigacions arqueològiques i l'ús de nous mètodes com el 3D i la intel·ligència artificial (IA) aplicades a una peça d'una escultura romana trobada al Fòrum de Llúvia han permès els historiadors proposar una nova teoria sobre l'origen del nom de Llúvia. L'estudi ha estat realitzat per Ana Zapatero i Ana Sanniguel de l'UAB amb Cèsar Carreras Monfort, doctor en Història Antiga i Arqueologia també de l'UAB.

Segons aquest estudi, l'escultura trobada al Fòrum de Llúvia sembla representar Lívia Drusila, l'emperadriu romana i mare de l'emperador Tiberi. Mitjançant l'ús de tècniques digitals d'última generació, com la superposició d'imatges 3D i xarxes neuronals d'intel·ligència artificial, els investigadors han pogut realitzar una reconstrucció aproximada del rostre de l'emperadriu, confirmant la relació amb el fragment d'escultura localitzat.

L'escultura, que forma part d'un conjunt més ampli, es considera una representació de Lívia, qui va ser una figura central en la propaganda imperial durant el regnat d'August. Els historiadors han utilitzat la identificació d'aquest fragment per reobrir el debat sobre el topònim «Iulia Libica» que fa referència a la fundació de la ciutat romana i que es vincula directament amb el nom de Llúvia. Així, fins ara, s'havia acceptat una teoria que atribuïa el nom «Iulia Libica» a un compost de llatí, amb «Iulia» referint-se a la fundació de Juli Cèsar i «Libica» a una població indígena celtibera. Tanmateix, l'associació de la ciutat amb Lívia Drusila, tot coincidint amb la seva gran popularitat com a figura cultural després de la seva mort, obre la porta a una nova hipòtesi. La teoria proposa que

Tasques d'escanejat realitzades per una de les investigadores per verificar la peça trobada a Llúvia

Cèsar Carreras

Cap femení conformat per dues peces trobat al Fòrum romà de Llúvia

Josep Guitart

la ciutat de Llúvia hauria estat fundada o batejada en honor a Lívia, una dona que va ser no només la mare de l'emperador Tiberi, sinó també una figura de referència a l'Imperi Romà. L'exemple de ciutats dedicades a Lívia, com Livias (a Jordània) o Livipolis (a l'Àsia Menor), reforça aquesta idea, donant més pes a la possibilitat que Llúvia hagi rebut aquest nom en reconeixement a la seva figura.

L'aplicació de la intel·ligència artificial (IA) i la tecnologia 3D no només ha permès identificar la figura representada a l'escultura, sinó que també ha ajudat a fer una reconstrucció digital del rostre d'altres representacions de Lívia. Així, gràcies a la xarxa neuronal convolucional dissenyada per l'equip de l'UAB, els investigadors han obtingut resultats que confirmen que el fragment de Llúvia podria ser, de fet, una representació de l'emperadriu.

L'estudi de la UAB reobre el debat: el nom ve de «Iulia Libica» o de «Lívia Drusila»

Aquesta aplicació de la IA no només complementa l'anàlisi tradicional, sinó que també planteja noves perspectives per a l'estudi de l'escultura romana, especialment quan es tracta de fragments o quan diversos personatges comparteixen trets semblants.

Els investigadors de l'UAB apunten que el projecte continua en fase de desenvolupament i que estan treballant en la creació d'un model d'IA més avançat que pugui millorar la identificació de peces arqueològiques i ampliar els coneixements sobre la història de Llúvia i la seva relació amb l'Imperi Romà.

Aquesta nova aplicació de tecnologies digitals i IA obre un camí nou en l'estudi de l'arqueologia, permetent als investigadors apropar-se més a respostes definitives sobre l'origen i la identitat de les peces trobades en jaciments històrics com el de Llúvia. ■